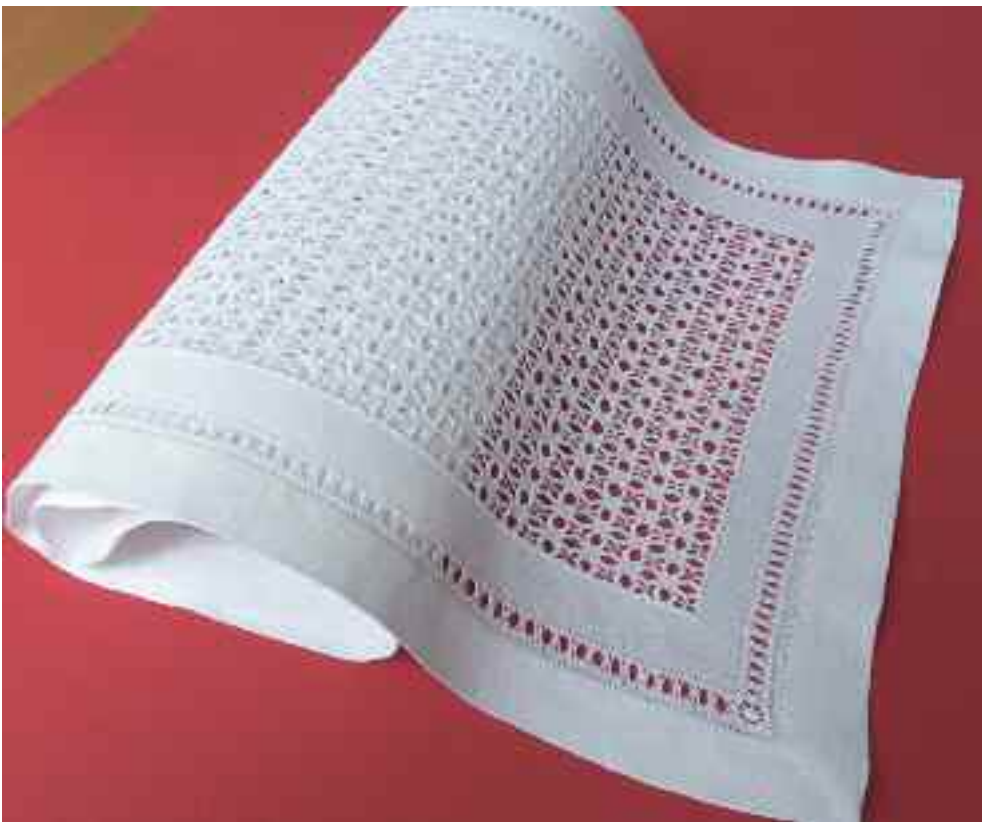

Наслеђе у култури

*Могућности очувања народних
традиција у
21. веку*

НАСЛЕЂЕ У КУЛТУРИ

Могућности очувања народних традиција у 21. веку

Свестрано образовање стицано током читавог људског века човеку омогућава спознавање јединствених уметничких, тако и народних вредности. Уверени смо да образовани и квалификовани стваралац који је упознао и усвојио културу свога народа и који је доживљава као своју, као такву ће је и ширити, а истовремено ће бити спреман да цени и културу другог народа. Свакако, веома је важна и интеркултурална комуникација која служи и циљевима очувања културне разноликости. Искуство је показало да се - због незнања - у нашем материјализованом свету појединци се отуђују од своје сопствене културе и окрећу се страним културама, што са једне стране доводи до губљења корена, а са друге стране до честе појаве кича; производње безвредних предмета, кореографија и програма које губе аутентичност, а које проистичу из настојања да се по сваку цену дође до неког новчаног прихода.

Као противтежа овим појавама - а на иницијативу Нађ Иштвана - настао је мали тим ентузијаста који је у жељи да потпомогне напоре за очување своје народне културе и традиција, основао организацију чији ће се чланови овом приликом представити својим рукотворинама.

Мађарски Фолклорни Центар у Војводини (МФЦ) основан је 1995. године у Бачкој Тополи, као непрофитна, нестраначка организација са циљем очувања, неговања и ширења мађарске народне традиције. Ова организација путем својих веома распрострањених активности (стручних скупова за размену информација, стицања квалификација и сертификата, организовања промоција и манифестација, стручних путовања и посета, одржавања конференција, и сл.) представља важни сегмент у овој области. Једна од главних подручја њеног рада су обуке на тему изворне народне уметности (народне игре, народна музика и народна радиност /ткање, вез, грнчарство, израда чипке, припрема и украшавање народних ношњи, израда традиционалних инструмената, украшавање јаја, израда медањака, и сл./).

Ова организација је замишљена као матична кућа у којој ће се окупљати сви који желе да се баве мађарским фолклором (било духовним или материјалним). Ова кућа ће обезбедити заинтересованим групама и појединцима све потребне информације, као и могућности за адекватно стручно усавршавање и помоћ у остваривању разних пројеката везаних за мађарски фолклор. У складу са горе поменутиим циљевима МФЦ објављује свој информативни лист у електронском облику (e-Motívum). У њему се налазе све важне и актуелне информације намењене за чланство и друге заинтересоване појединце. Значајније информације се могу наћи и на веб страни организације (www.vmf.org.rs). Руководство наше организације чини петочлано председништво и један секретар који ради волонтерски без новчане накнаде. Организација се финансира путем чланарина, донација, спонзора и фондација, а њено седиште је у Суботици, у ул. Дожа Ђерђа 17. Ту се налазе радне и службене просторије; радионице за практичну обуку са потребном опремом, учионице за теоретску наставу, стручна библиотека, канцеларија, итд.

Наша организација од свог оснивања до данас врши активности које се односе и на организовање 140 - часовних курсева за обуку народних рукотворина мађарског језичког подручја. Циљ ових обука је упознавање израде употребних предмета за данашњег човека уз примену некадашње изворне народне орнаментике, односно другим речима у питању је ревитализација, очување и поспешивање рада малих народних заната који су сада већ у фази изумирања. Осим тога ту је и давање већег значаја и приоритета природним материјалима за израду употребних предмета. Ова обука одраслих је у суштини серија курсева. Обука се одвија са фондом од 280 часова (140 часова у почетничкој групи + 140 часова у напредној групи). Ови курсеви се одвијају у виду теоретског и практичног образовања уз стручну помоћ домаћих и

страних (мађарских) професионалаца. На крају обуке је предвиђено полагање завршног испита. У првој години је већи део курса (60%) посвећен теоретском образовању, док је мањи део (40 %) предвиђен за практичну обуку. У другој години је ова размера обрнута. Полазник који на крају прве године положи предвиђени испит, добија одговарајући сертификат којом стиче право уписа на другу годину. Курс се у потпуности заснива на етнографији. Ове обуке су отворене за све генерације одраслих без ограничења у смислу старосне доби или стручног предзнања.

Наши курсеви старих заната се одвијају од 1997. године: народни вез = 180 лица, од 2003. године народно ткање = 64 лица, од 2005. године народно грнчарство = 22 лица. Израду чипке је савладао 17 лица. До сада смо на нашим основним курсевима имали око 300 учесника из Војводине. Од свих наших полазника II. годину су - уз положени завршни испит на крају - окончале две генерације народног веза са 38 лица, две генерације народног ткања, односно 20 лица, и једна генерација народног грнчарства, односно 10 лица.

Наше обуке су такође обухватале и теренски рад на откривању, сакупљању и документовању народних украсних елемената на разним материјалима (текстилу, грнчарији) који се налазе у власништву домаћег мађарског живља. Полазник ће у оквиру програма, односно у току курса, поред стицања теоретског и практичног знања, упознати и стручну литературу и њену библиографију. Конкурси за обуку старих заната су сталног карактера и након пријаве 10 до 15 кандидата креће нова основна обука. Курс за везиље је тренутно у току.

Након завршетка обуке у циљу даљег усавршавања стеченог знања, МФЦ у Војводини с једне стране организује летње кампове, а са друге стране окупља своје бивше ученике да би се у данима викенда четири пута годишње одржали стручни састанци по струкама. У циљу ревитализације народних заната предвиђа се покретање и нових курсева за неке друге гране народних рукотворина, а осим тога планира се и акредитација модела обуке наших програма.

Експонате на овој изложби чине искључиво радови наших бивших ученика, тј. чланова нашег фолклорног центра. У изради ових предмета пре свега и у сваком

случају је основни принцип аутентичност традиције. Сматрамо да уколико човек жели да црпи одређене елементе из богатог асортимана вредности културне баштине и народне уметности једног давно ишчезлог света, он током свога „лутања“ и тражења праваца у овој области, треба да буде свестан да свој циљ може постићи понизношћу и поштовањем, као и широким спектром знања о том свету.

По мишљењу наших ученика овај рад је истовремено и истраживање које је неопходно за остваривање циља да традиција оживи и да опстане у својој природности.

Након што се радови подвргну оцени стручног жирија састављеног од компетентних зналаца фолклора, сваке године се изабере око 40 лица који добијају могућност да у организацији МФЦ-а учествују на продајним изложбама, па тако и на највећој манифестацији тога типа у Мађарској.

На домаћи конкурс везиља „Полак Маргит“ који је такмичарског карактера, коју организује МФЦ једанпут у две године, 2008. године се из 12 војвођанских места јавило 58 кандидата са 140 радова. Од овог материјала се жири определио за приказивање 90 радова урађених од стране 46 везиља. Овом приликом вам представљамо и један део поменутог материјала. Ови употребни предмети су израђени од текстила и презентују технику украсних елемената у свету боја и облика у области мађарског народног веза, наравно у новом контексту и за данашњу намену. Шарени вез вуницом је са околине Шопрона (Мађарска) а са мустрама намењених за оивичавање јастучница дочарава нам атмосферу далеке Трансилваније. Неки текстили нас подсећају на украсе и орнаментику израде својеврсне одеће пастира. Бели вез са рупицама (шлинг) представља карактеристичне елементе украшавања код мађарског живља на просторима Бачке и Баната. Од временена када је започето бојење, након везења памуком плаве и бордо боје, у неким пределима се лепо може видети изобиље разних боја. Овде присутни веома истанчани бели везови ма да показују изванредан утицај грађанског стила, они су својевремено красили и сељачке домове. Орнаментика која је под утицајем ренесансе доспела и до нас, била је заступљена искључиво у кућама аристократије и у црквама. Ови радови господским везом красе свечане и елегантне текстиле. Они спадају у

сасвим другу категорију веза, намењени су за друге амбијенте, па због тога и одступају од карактеристичног укуса мађарске народне заједнице. Мада, треба додати да су ове везове са тананим чипканим ивицама некада израђивале и сељанке. Поред овде приказаних одевних предмета, комплет за младу приказује аутентичну копију одећа коју свака млада у својој свадби облачи у поноћ, након што је скинула белу венчаницу. То је та хаљина коју свака „нова жена“ и данас у Дорослову облачи за традиционални „плес младе“.

Наша организација је прву изложбу ткаља предвидела за мај 2009. године. Сада приказане таписерије са једне стране су копије оригиналних радова откривене од стране наших ученика приликом скупљања етнолошке грађе на терену у три подунавска села, у Војловици у Скореновцу и Иванову, а осликавају фарбане таписерије из Буковине (Румунија). А са друге стране, изложени радови и украшавања на њима су добила нову димензију и намењена су данашњем кориснику. Платна која су урађена некадашњом традиционалном техником и својеврсним украшавањем, такође могу бити употребни предмети данашњице у одговарајућем амбијенту, нарочито за време неког слава.

Што се тиче грнчарија, изложени су радови из пет региона који су некада представљали мађарске грнчарске центре, а то су: Јужно подунавље област Шаркез (Sárköz) околина Сексарда (Szekszárd), Северна и Средња низија, тојест област Шарошпатак (Sárospatak), Тисафиред (Tiszafüred) и Мезетур (Mezőtúr), затим Јужна низија Ходмезевашархељ (Hódmezővásárhely). Изложени радови осликавају карактеристичне облике, украшавања и боје на приказаним посудама за јело и пиће, као и за печење и чување хране. Ту су такође и карактеристичне посуде из области Гемера (Gömör) и села Шивете (Süvété) из Словачке, као и из Трансилваније (Румунија) која се истиче богатом грнчарском културом тамошњих мађара! Познато је да су својевремено и мађарска села наших крајева била снабдевана грнчаријом из поменутих центара.

Како је већ наглашено сви ови предмети су намењени човеку данашњице.

Сматрамо резултатом што учесници наших курсева у великој већини случајева већ раде за себе, за своју породицу и својим радовима украшавају своје куће, или шију себи гардеробу. Осим тога израђују и пригодне поклоне за одређене прилике као што су венчања, породични, божићни и новогодишњи празници и сл. Два наша ученика грнчара су приватни предузетници, а отварање фирме једне ткаље је у току.

Ови примери су доказ да је након завршетка одговарајуће обуке појединац оспособљен да и као мислилац и креативни стваралац искористи своје знање и буде способан да од природних материјала изради - са стручног аспекта високо оцењене - веома захтевне употребне предмете које карактерише аутентичност и очување традиција. Ови предмети су специфичног облика и садрже карактеристичне народне елементе везане за одређену регију, историјско доба и било којег - у овом случају мађарског - народа.

Надамо се да смо путем наших активности и програма, као и путем ове изложбе успели да скренемо пажњу на народну културну баштину, и да ће посетиоци ове изложбе стећи увид у прилике данашње домаће живе мађарске народне уметности. Жеља нам је истовремено да допринесемо адекватном признању класичних вредности фолклора и уградње исте у општу свест човека данашњице.

Мађарски фолклорни центар у Војводини се најсрдачније захваљује следећим институцијама које су подржале овај пројекат и допринеле његовој реализацији:

- НКА Колегију културе (НКА Közművelődési Szakmai Kollégium) у Будимпешти,

- Покрајинском секретаријату за прописе, управу и национале мањине (Нови Сад),

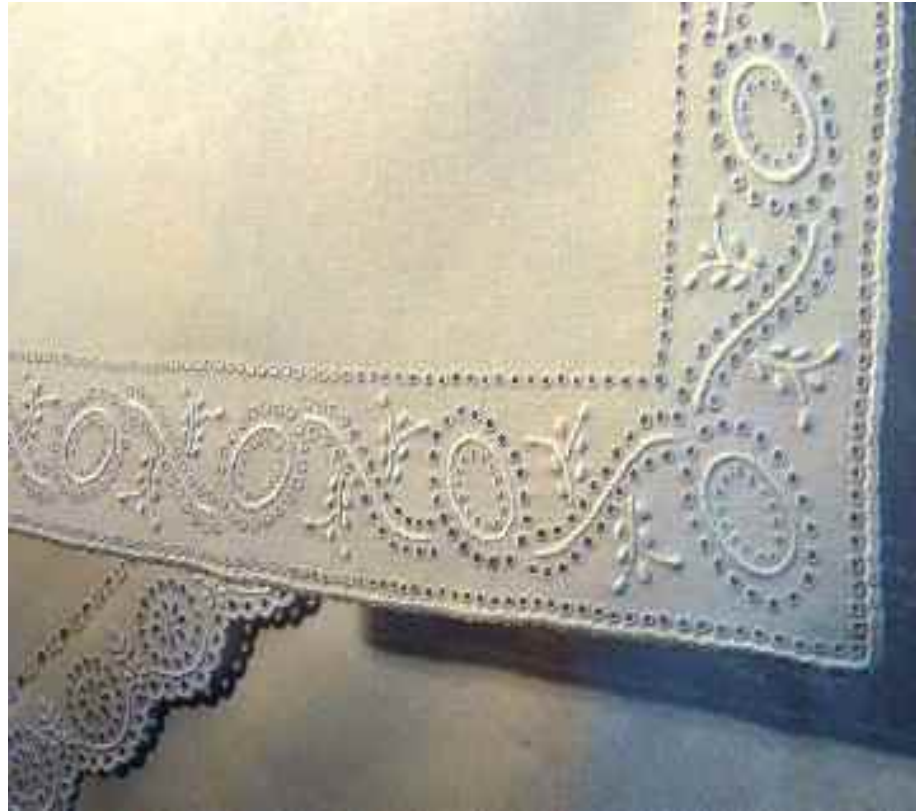
- Етнографском музеју у Београду као сараднику, који нам је обезбедио простор за изложбу (Манакова кућа), руководиоцу ове установе и његовим сарадницима.

Рај Розалија

секретар, инструктор народне рукотворине
Мађарског фолклорног центра у Војводини

Суботица, фебруар 2009. г.

ÖRÖKSÉG

A néphagyomány továbbélésének lehetőségei a 21. században

Széleslátókörűséggel, az egyén folyamatos képzésével érhető el a valós, az egyedi érték, így az egyetemes emberi kultúrán belül a népi értékek felismerése is.

Meggyőződésünk, hogy csak is az, az alkotó, aki a maga kultúráját ismeri és magáénak érzi, lesz képes azt megfelelő módon továbbadni. Képzettsége által a másság elfogadásával pedig bármely nemzet kultúrája sajátos értékeinek tiszteletére is. A nemzetek néphagyománya értékeinek megőrzése érdekében mindenképpen igen jelentős az interkulturális párbeszéd.

A tapasztalat azt mutatja, hogy megfelelő információk hiányában az egyén gyakran távolodik el a maga kultúrájától és nyúl a divatos idegen kultúrákhoz. Ez egyrészt gyökértelenséghez vezet, másrészt viszont szemtanúi vagyunk a mindenáron való jövedelemszerzés céljából történő, gyakori igénytelen, értékeket nem hordozó, hagyományhűség és hitelesség nélküli giccses alkotások készítésének, ill. koreografiák és rendezvények létrehozásának. E jelenségek ellensúlyozása, megszűnése érdekében kívánt tenni a maga népi kultúrájának továbbélésében az a kis csoportosulás, amely Nagy István kezdeményezésére létrehozta azt a szervezetet, melynek kézművesei itt most bemutatkoznak.

A Vajdasági Magyar Folklórközpont (VMF) párton kívüli civil szervezet, 1995-ben alakult meg Topolyán, a

hagyományos magyar népi kultúra tudatosítása, ápolása és továbbélésének céljából.

Szervezetünk igen szerteágazó tevékenységén belül (szakmai információcsere, minősítők, bemutatkozási lehetőségek biztosítása, hiánypótló rendezvények elindítása, konferenciák, szakmai tanulmányutak szervezése, stb.), egyik fő terület a népművészet oktatásának megszervezése a népzene, néptánc és tárgyalkotó népművészet szakágakban (népi szövés, hímzés, fazekasság, mézeskalács, csipke- és viseletkészítés, tojásírás, stb.). A szervezet célja tehát, hogy összefogja, informálja és megfelelő szakmai segítséget nyújtson a magyar népművészet iránt (szellemi és tárgyi) érdeklődők számára egy magasabb szakmai szint elérése érdekében, programaik megvalósításához a magyar népművészet területére vonatkozóan. Az információáramlás érdekében a VMF e-Motívum elnevezéssel elektronikus hírlevelet jelentet meg a tagság, valamint az érdeklődők számára. A szervezetre és tevékenységére vonatkozó jelentősebb tudnivalók a www.vmf.org.rs honlapon találhatóak.

A vezetőség öt tagú elnökségből és egy titkárból áll. Felvállalt feladataikat valamennyien társadalmi munkában, honorárium nélkül végzik.

A szervezet tagdíjak, támogatók, donátorok és alapítványi pályázatok anyagi támogatása által működik. Székhelye Szabadkán a Dózsa György u. 17. sz alatt található, az ingatlanban berendezett szakoktató tanteremmel, tanműhelyekkel, szakkönyvtárral és irodával, stb.

Tevékenységünk a VMF megalakulásától folyamatos, kézműves képző tanfolyamaink szervezésére vonatkozóan is. A cél, a magyar nyelvterület hagyományos népi díszítőelemeinek alkalmazásával készült használati tárgyak elkészítésének elsajátítása, a mai ember igényeit kielégítve. Vagyis, a kihalófélben lévő népi kismesterségek újraélesztése, alkalmazásuk szorgalmazása, a természetes alapanyagok használati előnyének tudatosítása. Ez FELNŐTTKÉPZÉS sorozat valójában. A 2 x 140 órás tanfolyam (kezdő + haladó csoport) hazai és magyarországi képzett szakemberek bevonásával, elméleti és gyakorlati előadásokkal folyik, év végi vizsgával. Az első évben az elméleti előadások 60%-ban, a gyakorlati foglalkozások 40 %-ban történnek. A II. év esetében ez az arány, fordított. Az első év végén vizsgázott hallgató TANÚSÍTVÁNYT kap, mely feljogosítja a II. évre való beiratkozáshoz. A tanfolyam egésze a magyar néprajztudományra épül. A képzésre Vajdaság egész területéről az ifjú és felnőtt korosztályból bárki jelentkezhet, szakmai előtudás figyelembevétele nélkül.

Kézműves képző tanfolyamaink: 1997-től népi hímzés=180 fő, 2003- től népi szövés= 64 fő, 2005-től népi fazekasság = 22 fő, csipke készítés = 17 fő. Ezidáig közel 300 fő vett részt alapképzéseinken a Vajdaságból. A II-ik évet a hímzők két generációja 38 fő, a szövők két generációja 20 fő, a fazekasok egy generációja 10 fővel fejezte vizsgatétellel.

A hazai magyarság körében fellelhető textilen, cserépedényen előforduló népi díszítőelemek felkutatása, összegyűjtése és dokumentálása is tanfolyamaink részét képezte. A tanfolyam idején előrelátott program keretében a tanuló, a szakirodalommal és bibliográfiával is megismerkedik. Kézműves képző tanfolyamaink felhívása folyamatos. 10-15 fő jelentkezésével indul az új, alapfokú képzés. Az alapfokú népi hímző tanfolyam folyamatban van. A tanfolyam befelyezte után a nyári, egyhetes népművészeti kézműves táborok szervezése mellett, a VMF évente,

szakáganként négy alkalommal, hétvégi szakmai továbbképző találkozókat szervez a volt tanfolyamhallgatók számára szakmai felügyelet, irányítás, tudásuk gyarapítása, tökéletesítése céljából. A kihalófélben lévő és már kihalt népi kismesterségek újraélesztése, alkalmazásuk szorgalmazása, a természetes alapanyagok használati előnyének tudatosítása érdekében terveink között szerepel mindenképpen, további szakágak képzésének beindítása valamint programunk képzési modelljének akkreditálása.

Az itt látható kiállítás anyagának teljes egésze volt tanulóink ill. tagságunk alkotásait mutatja be. A hagyományhűség és hitelesség minden esetben elsődleges szempont az alkotások elkészítésénél. Az útkeresés során azt tudni kell mindenképpen, hogy amennyiben egy letűnt világ népi kultúrája értékeiből bárki meríteni kíván, azt csakis alázattal és tisztelettel teheti és arról a világról nagyon sokat (meg) kell tanulnia! Tanítványaink szerint, folyamatos kutatás is egyben ez a munka, mely tevékenység elengedhetetlen ahhoz, hogy a hagyomány a maga természetességében jelenjen meg és tovább tudjon élni.

A néprajzos szakemberek általi zsűrizés után rendezett kiállításokon, közel 40 fő vesz részt évente a VMF szervezésében Magyarország legnagyobb kézműves rendezvényein. Az 1998-tól szervezetünk által, kétévenkénti gyakorisággal megrendezésre kerülő, megmérettetés jellegű, hazai *Polák Margit Hímzéspályázatra* 2008-ban Vajdaság 12 helységéből 58 pályázótól, 155 darab érkezett. Ebből a szakmai zsűri véleménye alapján 46 hímző, 90 alkotása került bemutatásra. A kiállított anyag egy részét most Önöknek is bemutatjuk. Ezek a textilből készült használati tárgyak, a magyar népi hímzőkultúra díszítőelemeinek, szín- és formavilágának, technikáinak prezentálásával készültek, új megfogalmazásban mai használatra. A színes szőrhímzés (gyapjúszál) a távoli erdély hangulatát idézi párnavég mintáival. Néhány textil a pásztorember öltözékének díszítőmunkáit a szűcsművészet ornamentikáját élteti tovább. A fehér lyukhímzéssel készült darabok a Bácska, Bánát magyarságára jellemző sajátos díszítőelemeket tartalmaznak.

A színesedés korszakának kezdetéből a kék-bordó pamuthímzés után, vidékenként a színek tobzódása is

nyomon követhető. Az itt látható igen aprólékos áttört fehér hímzés, már polgáris hatást mutat ugyan, de a falusi közösségek otthonát díszítette egykor. A reneszánsz hatására hozzánkig eljutott ornamentika a nagyúri osztály ill. az egyház számára készített, igen ünnepies és elegáns úri hímzések textíliáin látható. Ezek hangulatukban eltérnek a magyar közösségek sajátos népi ízlésétől, ám egykor a falusi asszonyok által is készültek, széleiken aprólékos verticsipke szegéllyel. A bemutatott menyecske öltözet, hiteles mása annak a kompletnek, melyben miután levetette fehér ruháját a menyasszony, minden doroszói *újmenyecske* táncolja el *menyecsketáncát* még ma is.

A szervezetünk által előrelátott I. Szóttespályázati Kiállítás 2009. májusában lesz megrendezve. A most bemutatott gyapjúszóttések a három al-dunai székely közösségben Hertelendyfalván (Vojlovica), Székelykevény (Skorenovac) és Sándoregyházán (Ivanova) tanítványainkkal végzett terepi gyűjtés során felszínre hozott, bukovinai FESTÉKESEk eredeti darabjainak másolatai és díszítményeik újraértelmezésével készültek, mára szánt darabok. A vásznak is az itt élő magyarság körében egykor alkalmazott hagyományos technikával és díszítmánnyal készült mai használati tárgyak lehetnek megfelelő környezetben, főként ünnepeinken.

A fazekasok esetében a következő öt magyar tájegység egykori fazekasközpontjának sajátos formáit, díszítményeit, színvilágát bemutató darabokról van szó (sütő, tároló, ivó, étkezőedények): Dél-Dunántúl, a Szekszárd környéki Sárköz vidéke, Észak és Közép-Alföld azaz Sárospatak, Tiszafüred, Mezőtúr vidékének fazekassága, Dél-Alföldről az áttört hódmezővásárhelyi edények (Magyarország), Felvidékről a gömör-vidéki és süvétei hagyatéka (Szlovákia), valamint ízelítő az erdélyi igen gazdag fazekas kultúrából (Románia). Köztudott, hogy egykor vidékünk magyar falvait ezen központok fazekasai látták el áruval.

Ahogy már említettük, az itt látható használati tárgyak a mai ember számára készültek. Eredményként tartjuk számon, hogy volt tanfolyamaink hallgatóinak nagy része már alkotásai által - melyek használati tárgyak - szebbé tudja tenni a maga és családja öltözetét, otthonát és környezetét.

Ugyanakkor temékeik alkalmi ajándékozásra is megfelelőek, pl. esküvő, családi, karácsonyi, újévi ünnepek, stb. Két fazekas tanítványunk mára vállalkozó, egy szövő esetében pedig folyamatban van a vállalkozás beindítása.

Gyakorlással, valamint a szerzett tudással okosan gazdálkodó volt tanfolyam hallgató, mint gondolkodó, kreatív alkotó, képes bármely nemzet esetében, természetes alapanyagból, hagyományhűséget és hitelességet hordozó (ebben az esetben magyar) népművészeti elemeket tartalmazó, korra, tájra, formára, diszítőelemekre vonatkozó sajátosságokat mutató, igényesen elkészített, magas szakmai minősítést kiérdemlő használati tárgyak készítésére, melyek megtalálják helyüket mai lakás és öltözetkultúránkban.

Reméljük, hogy tevékenységünk, programaink, így e bemutató kiállítás által is, sikerült felkeltenünk az érdeklődést a népi kultúra értékei iránt. Bízunk abban is, hogy látogatóink némi betekintést nyertek a mai élő, magyar népművészet hazai állapotába. Ugyanakkor szeretnénk hinni, hogy bár valamelyest hozzájárultunk a hagyományos népművészet értékeinek mai életterünkbe való tudatos beépüléséhez, meghonosításához, mindennapjaink szebbé tételéhez.

A Vajdasági Magyar Folklórközpont tisztelettel mond köszönetet a kiállítás létrejöttét támogató:

- NKA Közművelődési Szakmai Kollégiumnak, Budapest,
- Tartományi Jogalkotási, Közigazgatási és Nemzeti Kisebbségi Titkárságnak, Újvidék,
- E kiállításnak helyet adó, együttműködő intézmény, a belgrádi Néprajzi Múzeum (Manakova kuća) vezetőjének és munkatársainak.

Raj Rozália

titkár, kézműves megbízott

Vajdasági Magyar Folklórközpont

Szabadka, 2009. február

HERITAGE

Folk Heritage Maintaining Opportunities in the 21st Century

True and unique values, as well as the recognition of folk heritage within the universal human culture, may be achieved by broad-mindedness and individual permanent education.

We believe that only those creative persons, who are familiar with their own cultures and consider it their own, will be able to pass it on appropriately. Such persons, owing to their education, and by accepting diversity, will also be able to respect the specific cultural values of any other nation. Intercultural dialogue plays a vital role in preserving traditional folk values of nations.

Experience shows, that in lack of adequate information individuals often go astray from their own culture and turn to trendy, foreign ones. On the one hand, it leads to rootlessness, while on the other, we are witnessing the production of kitschy works, choreographies and events, created without any true authenticity and bearing no values, which are often tawdry and made to generate income at any price. In order to counterbalance such occurrences and to foster their own folk culture and tradition, a small group of people, led by István Nagy, have established an organisation whose artisans will present themselves now.

The Hungarian Folk Centre of Vojvodina is a non-partisan, civil organisation, established in Backa Topolja in 1995, with the aim to raise

awareness on, foster and maintain traditional Hungarian folk culture.

Within the organisation's diversified activities (exchange of professional information, certification, providing presentation opportunities, launching events on seldom addressed topics, organising conferences, study tours etc.) one of the main areas of its activity is to organise education in the field of folk music, folk dance and folk craftsmanship (waving, embroidery, pottery, honey-cake making, lacework and making folk dresses, egg-decoration, etc.). Therefore, the organisation's objective is to gather, inform and provide appropriate professional support to those interested in the Hungarian folk art in order to achieve a higher professional level in that area, and to implement programmes from the field of Hungarian folk art. To provide the flow of information, the Centre publishes an e-bulletin under the title "Motívum" (Motif) and submits it to its members and others, interested in the topic. The organisation's website at www.vmf.org.rs provides detailed information about the organisation and its activities.

The organisation's leadership is made up of a five-member managing board and a secretary. They all accomplish their tasks voluntarily without any remuneration.

The funds necessary for the organisation's activities are raised from membership fees, donations and by applying to calls for applications. The organisation's seat is in Subotica/Szabadka, at 17, Dózsa György Street. This property has been regenerated and equipped for trainings and education in crafts and has a library, office and the like.

Since its establishment, the Centre's activities have been implemented continuously also in view of organising training courses for crafts. The aim of these courses is to acquire skills for the manufacture of articles for personal use by applying traditional decorative folk elements, which satisfy contemporary needs. In fact, this is an ADULT EDUCATION course. The courses comprising 2 x 140 lessons (beginners + intermediary) are held by professionals from the country and Hungary, and include both theoretical lectures and practical work, with an end-of-the-year exam. In the first year, theoretical lessons make up 60%, and practical ones 40% of the total fund. This proportion is the opposite in the 2nd year. At the end of the first year, attendants, who have passed the final exam successfully, receive a CERTIFICATE, which makes them eligible for attending the second year. The whole course is built upon Hungarian ethnography. The education is open to both young and adult from Vojvodina, regardless of their age and educational background

Crafts courses attended by: since 1997: folk embroidery = 180 persons, since 2003: folk waving = 64 persons, since 2005: folk pottery = 22 persons, lace making = 17 persons. So far, some 300 persons from Vojvodina attended our basic courses. The second year of training was completed by two generations of embroiderers (38 persons), two generations of wavers (20 persons) and one generation of potters (10 persons).

Quests for, collection and documentation of folk decorative elements on textiles and potteries of the local Hungarian population were part of our courses. During our courses, the attendants can get familiar with the relevant professional literature and bibliography as well. Calls for applications to our training courses are permanent. The new basic training will start with the application of 10-15

attendants. There is an ongoing basic course in embroidery. After the completion of the courses, besides organising one-week long folk craftsmanship camps, the Centre also organises four STUDIO-WORKSHOPS for each craft, upgrading courses over the weekends for former students, as well as professional guidance and tutoring in order to extend and improve their knowledge. In order to revive old folk crafts, which died or are dying out, to promote their application and raise awareness on the advantages of natural materials, we incorporated in our plans to launch courses in other crafts as well, and to accredit the training model of our programme.

The artifacts displayed on the present exhibition are the works of our students and members. Not being corrupted from the original and authenticity are elemental aspects in making such artifacts. In searching for the right path in folk art, one should always be aware, that those who turn to folk cultural values of an extinct world have to be humble and respectful in doing so, and have to learn a lot about such a world. According to our students, this work is also a permanent research, which is inevitable to re-create the tradition in its genuine form and make it able to survive.

Organised by our Centre, almost 40 persons take part regularly on the largest craft events in Hungary after the assessment of their works by ethnographers on local exhibitions. On our local competition in embroidery named after Margit Polak, which has been organised since 1998 biannually, we received 155 artefacts made by 58 applicants from 12 settlements in Vojvodina in 2008. Of that number of works, the professional jury decided to present 90 works made by 46 embroiderers. Part of that exhibition is presented to you now. These objects for personal use were made of textile, and present the decorative elements, colours and forms of Hungarian folk embroidery culture, which have been "re-composed" to fit contemporary needs. The colourful embroideries made with dyed wool and cushion band patterns remind us of the atmosphere in distant Transylvania. Some of the artefacts revive the decorative elements of shepherd's garments in fur embroidery. Stitch-works on white linen include decorative elements typical for

Hungarians in Bacska and Banat. After the period of canvas works made in blue and dark red, an age of embroidery in colourful threads followed, with regional variations, and it can be well tracked on some of the displayed works. Although the exhibited, meticulously made stitch-works in white have certain bourgeois effects, they were favoured decorations in rural households as well. Ornaments brought to our regions as an influence of the renaissance can be seen on embroideries made for the noblesse or for the clergy on very ceremonial and elegant garments. The character of these works is different from the specific taste of Hungarian rural communities, yet rural women used to make such garments with meticulously made bone-lace bands. The presented bride's garment is a genuine copy of a dress worn by newlywed women after taking off the white wedding gown, and this dress is still worn by brides in Doroszló. Our organisation has planned to organise the 1st Exhibition of Wovens in May 2009. The presented woollen wovens are copies of the original artefacts from Bukovina collected during the joint field visit with our students in Hertelendyfalva (Vojlovica), Székelykeve (Skorenovac) and Sándoregyháza (Ivanova), the three Székely municipalities in the lower Danube region. Canvases decorated in traditional Hungarian techniques and by traditional elements may also be used today, especially during seasonal holidays.

The displayed pottery (oven pans, containers, dining and drinking pottery) represents the specific forms, decorations and colours fostered in the pottery-centres of the following five Hungarian regions: the Southern Danube region, the region of Sárköz near Szekszárd, the Northern and Central Great Plain region, i.e. Sárospatak, Tiszafüred, Mezőtúr, the vessels from Hódmezővásárhely (Hungary) from the South Great Plain, the heritage from the region of Gömör and Sүvéte (Slovakia), and some samples of the lavish pottery heritage from Erdély (Romania). It's widely known, that our region's villages were supplied by the potters from these centres.

As mentioned earlier, the presented objects were made for the contemporary man. We consider it a result, that most

of our former students have made their clothes, home and environment more pleasant by manufacturing these and similar artefacts. Yet, these products are also convenient gifts for weddings, family or seasons holidays and the like. Two of our former students-potters have become entrepreneurs and the establishment of small business by one of our weavers is underway.

Our former students, as reasonable and creative persons, with permanent practice and wisely managing their knowledge, regardless of their ethnic background, are able to manufacture high quality objects for personal use made of natural materials and bearing true traditional folk elements and authenticity (of the Hungarian culture, in our case), which present specificities typical for an age, region, form and decorative elements, and these objects surely find their place in our contemporary life and on garments.

We hope, that with our activities, programme and this representative exhibition we succeeded to attract the attention to the values of folk culture. We believe that our visitors can also get a view about the status of the living Hungarian folk art in our country. At the same time, we also believe that we made a contribution to the conscious incorporation of traditional folk values into our contemporary lifestyle and environment, and to make our every days nicer.

The Hungarian Folklore Centre of Vojvodina would like to express our sincere thanks to the following institutions, which supported the exhibition:

- National Cultural Fund, Board of Experts for Culture, Budapest,
- The Province Secretariat for Legislation, Administration and National Minorities, Novi Sad,
- The manager and associates of the Ethnographic Museum in Belgrade (Manakova kuća) for hosting the exhibition and for their cooperation.

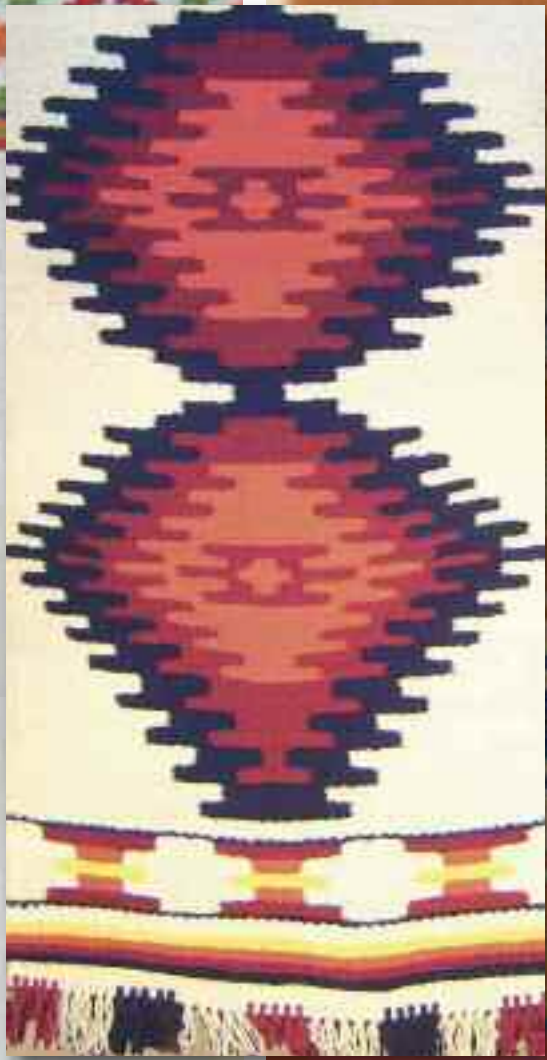
Rozália Raj
Secretary, in charge for crafts
Hungarian Folk Centre of Vojvodina

In Subotica, February 2009.

СТВАРАОЦИ РАДОВА

Ambrus Léphaft Edit (ткаља - Нови Сад)
Ágoston Andrea (ткаља - Бачка Топола)
Bajusz Irénke (везиља - Нова Црња)
Bartók Rózsika (везиља, чипкар - Темерин)
Bende Ilona (везиља - Хоргош)
Berta Izabella (грнчар - Суботица)
Berényi Mária (везиља - Хоргош)
Bicók Margaréta (везиља - Темерин)
Bitó Erzsébet (везиља - Суботица)
Breznyák Igor (- Свилојево)
Brindza Ildikó (ткаља - Дорослово)
Calbert Ottília (везиља - Хоргош)
Csantavéri Gizella (везиља, ткаља - Суботица)
Dávid Irén (везиља - Суботица)
Dobó Ilona (ткаља - Суботица)
Erős Mária (везиља - Панчево)
Farkas Kornélia (грнчар - Суботица)
Farkas Teréz (везиља - Хоргош)
Fábián Zsuzsanna (ткаља - Суботица)
Fenyvesi Margit (везиља - Суботица)
Fülöp Mária (грнчар - Келебија)
Đurović Katica (везиља - Суботица)
Harangozó Ottília (ткаља - Палић)
Horvát Jolán (везиља - Суботица)
Huszár Etel (везиља - Хоргош)
Ikotić Júlia (ткаља - Суботица)
Jeges Ilona (везиља - Суботица)
Jenei Irén (везиља - Суботица)
Kalmár Piroska (ткаља - Сента)
Kanizsai Borbála (везиља, ткаља - Суботица)
Kanyó Margit (везиља - Кањижа)
Karácsonyi Erzsébet (везиља, ткаља - Бечеј)
Kiss Anna (везиља, чипкар - Темерин)
Kiss Ilona (везиља - Хоргош)
Kiss Piroska (везиља - Бечеј)
Klajner Viktória (везиља - Темерин)
Kopasz Berta (везиља - Торњош)

Kopasz Gizella (грнчар - Суботица)
Kovács Enikő (ткаља - Фекетић)
Kovács Zsuzsanna (ткаља - Нови Сад)
Kókai Irénke (везиља - Темерин)
Kószó Veronika (везиља - Нова Црња)
Kőműves Erzsébet (izrada pošnje - Суботица)
Lazarević Marina (ткаља - Суботица)
Lazarević Tereza (ткаља - Суботица)
Licht Ilona (везиља - Суботица)
Lindeman Éva (ткаља - Суботица)
Lócz Hajnalka (ткаља - Темерин)
Magyar Rozália (везиља - Темерин)
Mészáros Erzsébet (везиља - Нова Црња)
Móger Anna (везиља - Дорослово)
Orcsik Csaba (грнчар - Ада)
Örlés Erzsébet (везиља - Темерин)
Papp Julianna (ткаља - Фекетић)
Pásztor Katalin (везиља - Темерин)
Pisarov Hilda (везиља - Суботица)
Pletl Erzsébet (везиља - Суботица)
Sári Piroska (везиља - Нова Црња)
Sípos Irén (везиља - Бачка Топола)
Szabó Etelka (везиља, чипкар - Темерин)
Szabó Magda (ткаља - Торњош)
Szabó Mária (везиља - Суботица)
Szalai Jolán (ткаља - Суботица)
Szalma Orsolya (ткаља - Суботица)
Szalma Valéria (ткаља - Хоргош)
Szeles Gizella (ткаља - Сента)
Sorđe Márta (везиља - Кањижа)
Turzai Éva (грнчар - Чантавир)
Vatai Zsuzsanna (везиља - Сента)
Vécsey Márta (везиља, чипкар - Темерин)
Vojnić Matild (грнчар - Суботица)
Zakinszki Aranka (везиља, чипкар - Темерин)
Zuberec Vera (везиља, чипкар - Нови Сад)

Издавач:
МАЂАРСКИ ФОЛКЛОРНИ ЦЕНТАР У ВОЈВОДИНИ
Сувогица

Фотографије:
ЕНИКЕ КОВАЧ
ИШТВАН НАЂ

Изложба:
НАСЛЕЂЕ У КУЛТУРИ
Могућности очувања народних традиција у
21. веку

Дизајн каталога:
ИШТВАН НАЂ
РОЗАЛИЈА РАЈ

Уредник:
ИШТВАН НАЂ

Аутор изложбе и текста:
РОЗАЛИЈА РАЈ

Штампа:
Графопродукт, Суботица

Превод:
ИДА ЧОВИЋ
ЕРИКА ПАП

Тираж:
500.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

745/746(=511.141)(497.113)(083.824)

РАЈ, Розалија

Наслеђе у култури : могућности очувања народних
традиција у 21. веку / [уредник Иштван Нађ ; аутор изложбе и
текста Розалија Рај ; превод Ида Човић, Ерика Пап]. -
Суботица : Мађарски фолклорни центар у Војводини, 2009
(Суботица : Графопродукт). - 29 стр. : илустр. ; 22 см

Упоредно илј. текст и срп. и англ. превод. - Тираж 500.

ISBN 978-86-912389-0-2

а) Народна радност - Мађари - Војводина - Изложбени
каталози

C00155.SR-ID 238246407

nka

Nemzeti Kulturális Alap
B U D A P E S T

Pokrajinski sekretarijat za propise,
upravu i nacionalne manjine
Novi Sad

ЕТНОГРАФСКИ МУЗЕЈ
БЕОГРАД

НАСЛЕЂЕ У КУЛТУРИ

